

De belijdenis van Thomas

Thomas M'Crie

uitgave van:

De Tabernakel
preken met verwachting

Eerder uitgegeven preken van jaargang 23

1. Komt, maakt God met mij groot	Charles Haddon Spurgeon
2. Een kostbare uitnodiging	Joseph Addison Alexander
3. Het goede verlangen	William Bridge

Jaargang 23 – nummer 4 – maart 2021

Toelichting foto omslag

In de kerk gebeurt het. Mensen die de ontmoeting met de Heere Jezus gemist hebben, ontvangen Hem in Woord en sacrament. Zo was het immers ook voor Thomas. Hij had de Heere Jezus misgelopen en miskend door ongeloof. Maar wat zijn ongeloof hem niet kon geven, gaf zijn hernieuwde ontmoeting met zijn broeders, met Jezus in het midden, hem weer terug. Zijn Woord en Zijn aanwezigheid veranderen ons – en dat is precies wat ook deze preek uit de mond van Zijn dienaar McCrie wil uitwerken.

Bronvermelding

Oorspronkelijke titel: The confession of Thomas

Bron: Thomas M'Crie, Sermons (New York/Londen: 1836)

De preek is vertaald onder verantwoordelijkheid van Stichting De Tabernakel.

De pdf en de originele Engelse tekst zijn te vinden op de website:

www.tabernakel.nl

Vormgeving en druk: Drukkerij AMV, Lunteren

De belijdenis van Thomas

Mijn Heere en mijn God!

Joh. 20:28

De Zon der Gerechtigheid kwam, net als de gewone zon, vroeg en langzaam op. Hij brak geleidelijk door de duisternis en de wolken heen. Eerst zag men dat het graf van Christus geopend was en vervolgens dat het leeg was. Daarna zag men de grafdoeken zorgvuldig opgevouwen liggen. Dat wees erop dat de welbekende gevangene niet met geweld was meegenomen en ook dat Hij niet gehaast uit het graf was gegaan of was weggevlucht.

Eerst kondigde een engel Zijn opstanding aan en daarna openbaarde Hij Zichzelf in levenden lijve. Als eerste verscheen Hij aan een van Zijn discipelen, vervolgens aan twee van hen en ten slotte aan allen. In Johannes 20 lezen we een verslag van die eerste verschijning aan Zijn discipelen toen ze bij elkaar waren. Ze hadden Zijn boodschap al via Maria Magdaléna ontvangen, een van hen had Hem zelfs al gezien. En toch twijfelden ze nog.

Nu verscheen Hij niet alleen in hun midden en sprak tot hen, maar Hij liet hun ook Zijn handen en Zijn zijde zien. In Zijn handen waren nog de tekens zichtbaar van de spijkers waarmee Hij aan het kruis was vastgenageld. In Zijn zijde zat nog het litteken van de speer waarmee Hij was doorstoken. En nu verdwenen alle twijfels van de aanwezigen: 'De discipelen dan werden verblijd, toen zij de Heere zagen' (Joh. 20:20).

Een van de discipelen, Thomas (Didymus in het Grieks), was er tijdens deze ontmoeting echter niet bij. Toen hij bij zijn broeders kwam, stelden die hem ervan op de hoogte dat zij de Heere hadden gezien. Je zou verwachten dat iemand door het eensluidende getuigenis van zoveel mensen wel móest geloven. Maar Thomas geloofde hen niet en uitte zijn ongeloof in krachtige bewoordingen: 'Indien ik in Zijn handen niet zie het teken der nagelen, en mijn vinger steek in het teken der nagelen, en steek mijn hand in Zijn zijde, ik zal geenszins geloven' (Joh. 20:25).

De volgende zondag waren de discipelen weer bij elkaar en nu was ook Thomas bij hen. Toen verscheen Jezus in hun midden, groette hen en beval de ongelovige discipel te doen wat hij had gezegd per se te willen doen. 'Breng uw vinger hier, en zie Mijn handen, en breng uw hand, en steek ze in Mijn zijde; en wees niet ongelovig, maar gelovig' (Joh. 20:27). Hier was niets meer tegenin te brengen en Thomas riep verrukt uit: 'Mijn Heere en mijn God!'

Broeders en zusters, het grote geheim achter de zegen van de inzetten is om in geloof de geestelijke aanwezigheid van Christus te verwachten, volgens Zijn belofte 'En ziet, Ik ben met u al de dagen' (Matth. 28:20). Ons samenzijn zal ons ten goede komen en niet ten kwade, als de woorden die we lezen gezegend worden om ons ongehoof te bestraffen en ons geloof te versterken.

Laten we daarom, in afhankelijkheid van de Geest die van Christus getuigt, in de eerste plaats enkele dingen opmerken uit de tekst in het licht van het tekstverband. Daarna zullen we ontdekken wat de grote betekenis is van de uitroep van Thomas.

1. Enkele opmerkingen vanuit de tekst

a. De eerste dag van de week

Uit het verband van onze tekst merk ik op dat onze Heere Jezus bijzondere eer geeft aan de eerste dag van de week. Op die dag stond Hij op uit de dood en alleen al dáárhoor wordt die dag onderscheiden van de andere dagen. God rustte op de zevende dag van al Zijn scheppingswerk. Evenzo rustte Christus van Zijn verlossingswerk en verklaarde dat als volbracht door Zijn opstanding uit het graf op de eerste dag. Op deze dag verscheen Hij aan de vrouwen, aan Petrus, aan de twee die naar Emmaüs reisden en ook aan de tien discipelen.

Johannes noemt die dag heel expliciet. Hoewel de dag eerder al is genoemd, vindt hij het niet genoeg om te zeggen 'toen het dan avond was', maar schrijft hij erbij: 'op die eerste dag der week' (Joh.

20:19). Op de eerstvolgende 'eerste dag' kwam Hij weer. En ook op diezelfde dag van de week daalde de Heilige Geest neer op de apostelen. Deze gebeurtenissen gaven voldoende aanleiding tot een heilige besteding van die dag. Op Gods gezag was een van de zeven dagen al apart gezet. Het was dus niet nodig dat de sabbat door middel van een duidelijk voorschrift van de ene naar de andere dag verplaatst zou worden.

In de Schrift komt de overeenkomst tussen het scheppingswerk en het verlossingswerk naar voren. Dan is er nog de reden van de dagwisseling, het voorbeeld van Christus en Zijn discipelen en de naam die de Geest van God aan die dag heeft gegeven. Dat alles bij elkaar vormt ruim voldoende grond voor ons geloof om die dag te heiligen voor de Heere. Die dag is de christelijke sabbat en daarop mogen wij Zijn geestelijke aanwezigheid verwachten.

Het heeft niets met bijgeloof te maken om op de eerste dag van de week uit te zien naar een bijzondere zegen. Er gaat een heiligende werking uit van de gedachte 'Dit is de dag des Heeren!' 'Dit is de dag, die de Heere gemaakt heeft; laat ons op deze ons verheugen, en verblijd zijn. Och, Heere! geef nu heil; och Heere! geef nu voorspoed' (Ps. 118:24-25). Het hoogste wat wij hier in dit leven kunnen bereiken, is om 'in de geest [te zijn] op de dag des Heeren' (naar Openb. 1:10).

b. De onderlinge bijeenkomst

Het is goed om aanwezig te zijn bij de bijeenkomsten van de volgelingen van Christus en dat in het bijzonder op Zijn eigen dag. Juist toen de discipelen bijeen waren, kwam Jezus en stond in hun midden en zei: 'Vrede zij ulieden!' (Joh. 20:19). En terwijl Hij op hen blies, zei Hij: 'Ontvangt de Heilige Geest' (Joh. 20:22). Op de dag van het Pinksterfeest 'waren zij allen eendrachtig bijeen' op eenzelfde soort manier en ze werden allen vervuld met de Heilige Geest (Hand. 2:1).

Omdat Thomas er niet bij was toen zijn broeders op die eerste dag des Heeren waren samengekomen, miste hij een ontmoeting met

Christus. Hij bleef dus in pijnlijke onzekerheid zitten of beter gezegd, in nadrukkelijk ongelooft met betrekking tot het geweldige feit van de opstanding. Pas toen hij zich de volgende zondag onder zijn broeders bevond, werd hij daarvan verlost en kreeg hij zielenzorg.

Van oudsher hebben godvrezende mensen een verlangen gehad naar en vreugde gevonden in openbare inzettingen. 'De Heere bemint de poorten van Sion boven alle woningen van Jakob' (Ps. 87:2) Daarom is dat de plaats 'waarheen de stammen opgaan, de stammen des Heeren, tot de getuigenis Israëls, om de Naam des Heeren te danken' (Ps. 122:4). Bovendien is er een bijzondere belofte verbonden aan samenkomsten van gelovigen, hoe klein die ook zijn: 'Waar twee of drie vergaderd zijn in Mijn Naam, daar ben Ik in het midden van hen' (Matth. 18:20). Voor elke ware gelovige geldt de belofte van Christus' aanwezigheid, maar 'twee zijn beter dan één [...] en een drievoudig snoer wordt niet haast gebroken' (Pred. 4:9, 12).

Stel dat een aantal mensen zou worden uitgenodigd voor een feestmaal bij een belangrijke man, maar dat hijzelf op de afgesproken tijd niet komt opdagen. Als de aanwezigen dan onderling hun uitnodigingen zouden vergelijken, zouden ze weten dat ze hun gastheer toch niet onterecht verwachten. We weten niet wat we mislopen als we onze plaats onverschillig of onnodig leeg laten bij openbare inzettingen, al is het maar een bescheiden maaltijd. Misschien was Thomas 's ochtends wel bij zijn broeders geweest, maar was hij 's middags afwezig op die dag dat de Heere bij hen kwam.

c. Zelf meemaken

Merk in de derde plaats op dat de ervaring die anderen hebben heel echt kan zijn en dat anderen ook echt wel iets kunnen hebben aan hun ervaringsverhaal van wat ze gezien en gevoeld hebben. En toch kunnen andermans ervaringen het nooit halen bij persoonlijk waarnemen en ervaren. Ongetwijfeld hebben de discipelen hun afwezige broeder helemaal op de hoogte gebracht van wat ze gezien en gehoord hadden. Ze hebben hem verteld wat Jezus tegen hen had gezegd en wat Hij hen had laten zien, maar dat leverde niets op.

Eén blik op iets, of ergens ook maar iets van proeven, is veel bevredigender dan de meest nauwkeurige en uitvoerige beschrijving ervan. 'Smaakt en ziet, dat de Heere goed is' (Ps. 34:9). Soms verdwenen de sterkste vooroordelen als sneeuw voor de zon bij het horen van een enkele preek, of een enkele zin. 'Kan uit Názareth iets goeds zijn?' vroeg Nathánaël. 'Filippus zeide tot hem: Kom en zie.' Jezus hoefde alleen maar te zeggen 'Daar gij onder de vijgeboom waart, zag Ik u' en Nathánaël riep het uit: 'Rabbi! Gij zijt de Zone Gods, Gij zijt de Koning Israëls' (Joh. 1:47-50).

'Komt,' zei de Samaritaanse vrouw, 'ziet een Mens, Die mij gezegd heeft alles, wat ik gedaan heb; is Deze niet de Christus?' (Joh. 4:29). Haar volksgenoten zeiden: 'Wij geloven niet meer om uw zeggen; want wijzelf hebben Hem gehoord, en weten, dat Deze waarlijk is de Christus, de Zaligmaker der wereld' (Joh. 4:42).

Navertelde preken of aantekeningen ervan hebben over het algemeen niet zoveel zeggingskracht: ze vereisen, net als droge broodkorsten, een grote eetlust. We kunnen ons de woorden nog wel herinneren, maar het gevoel waarmee we die woorden hoorden, is wellicht helemaal weg of een stuk minder sterk. 'Was ons hart niet brandende in ons, toen Hij tot ons sprak op de weg, en toen Hij ons de Schriften opende?' (Luk. 24:32). Woorden herhalen is vrij eenvoudig, maar gevoelens overbrengen is niet zo makkelijk.

d. Onredelijk ongelooft

We moeten ook beseffen dat ongelooft nogal onredelijk en overdreven is in wat het eist. Daarvan is de houding van deze discipel een duidelijk voorbeeld! Hij kreeg al genoeg bewijs door middel van het getuigenis van zijn broeders, die hij kende als eerlijke mannen. Hij wist dat zij hun Meester goed kenden en niet sterker hoopten Hem weer levend te zien dan hijzelf. Daarnaast moest zijn geloof niet gefundeerd zijn op de wijsheid van mensen, maar op de kracht van God. De opstanding van Christus op de derde dag was tenslotte al voorzeggd door de profeten en door Jezus Zelf.

En als dat getuigenis hem nog niet tevreden kon stellen, dan zou je wel denken dat het genoeg was om zijn Meester met eigen ogen te zien en met Hem te spreken. Maar nee, daar had hij nog steeds geen genoeg aan. Nou, en als je dan het teken van de spijkers in Zijn handen zag, zou dát genoeg zijn? Nee; 'Ik moet mijn vinger erin steken.' Is dat alles? Nee; 'Ik moet mijn hand in Zijn zijde steken, anders zal ik het niet geloven' (naar Joh. 20:25).

Nooit eerder leek iets sterker op volkomen en opzettelijk ongeloof dan dit! Stel nu dat het God in Zijn grenzeloze wijsheid had behaagd om die herinneringen aan de vernederingen weg te doen. Stel nu dat de Zaligmaker er niet voor had gekozen om de littekens van de spijkers en de speer op Zijn herren lichaam te dragen. Wat was er dan van je geloof en je redding terechtgekomen, Thomas?

Hier kun je als in een spiegel zien hoe onredelijk ongeloof is en altijd is geweest. Het stelt steeds nieuwe eisen zodra eraan is voldaan. De tegenwerpingen van het ongeloof lijken wel op de koppen van het mythische monster: zodra er een was afgehouden, kwamen er twee voor terug die net zo afschuwelijk waren als die eerste.¹

Wat een uitredding gaf God bij de Rode Zee! Maar binnen een mum van tijd wilden ze water en murmureerden ze. Zie, Hij spleet de rots en het water stroomde eruit, 'maar kan Hij ook brood geven? Kan Hij zijn volk misschien ook voorzien van vlees?' 'Zie, zo de Heere vensters in de hemel maakte, zou die zaak kunnen geschieden?' (2 Kon. 7:2). 'Wat teken doet Gij dan, opdat wij het mogen zien, en U geloven?' (Joh. 6:30). 'Indien Hij de Koning Israëls is, dat Hij nu afkome van het kruis, en wij zullen Hem geloven' (Matth. 27:42). O, wat lijkt de taal die vrienden van Christus spreken soms veel op die van Zijn vijanden! Wat verwarrend is dat voor zwakke volgelingen en wat zullen goddelozen erdoor verhard worden!

¹ Hier wordt de Hydra van Lerna mee bedoeld, een veelkoppig monster uit de Griekse mythologie.

e. Vernedering

Zie je dat de Zaligmaker heel laag afdaalt en heel vergevingsgezind is als Hij iemand geneest van zijn ongeloof? Van Hem was al geprofeet: 'Het gekrookte riet zal Hij niet verbreken, en de rokende vlaswiek zal Hij niet uitblussen' (Jes. 42:3). Vaak bevestigde Hij deze karaktereigenschap in de manier waarop Hij met de zwakke en bedroefde omging.

Hier lezen we echter van een geval waarin Hij tegen die gewoonte lijkt in te gaan. We zien hier een trotse, zelfingenomen en koppige discipel die denkt dat hij sterk staat en zijn broeders veracht als domme en goedgelovige mannen. Maar de kracht van een mens is zwakheid in Gods ogen en onze Heere beklagt hem om zijn zelfbedachte verhevenheid. Hij wist hoe Hij korte metten moest maken met Thomas' trots door hem van zijn ongeloof te genezen.

Al Zijn discipelen viel veel te vergeven. Ze hadden Hem verlaten in het uur van Zijn beproeving. Ze waren de woorden vergeten die Hij tot hen gesproken had toen Hij nog bij hen was. En hoe laat Hij Zijn afkeuring hierover blijken? Hij beschaamt hen door vriendelijk te zijn en Zich te verlagen, door hen dubbel zoveel genegenheid te tonen. Toen ze bij Hem bleven in Zijn verzoeking, noemde Hij hen slechts 'vrienden', maar nu schaamt Hij Zich niet 'hen broeders te noemen' (Hebr. 2:11). 'Ga heen tot Mijn broeders, en zeg hun: Ik vaar op tot Mijn Vader en uw Vader' (Joh. 20:17).

Onze Heere toonde Zijn genade in het geval van Thomas op een treffende wijze. Grote geesten laten zich over het algemeen niets gezeggen door hun ondergeschikten, maar Christus past Zich aan de dwaze, grillige en nukkige bui van deze discipel aan. Hij laat Zich iets voorschrijven en beantwoordt volledig aan de gestelde eis. Hij onthult Zijn wonden, legt ze bloot om nauwkeurig bekeken en ruw aangeraakt te worden, en dat om een diep geworteld en ziekelijk ongeloof te genezen. 'O Heere God, dit is niet hoe mensen zouden doen!' En zo voelde de verootmoedigde en schuldbevuste discipel het ook toen hij uitriep: 'Mijn Heere en mijn God!'

f. Plotselinge omslag

Merk in de laatste plaats op dat er soms een heel plotselinge verandering wordt teweeggebracht in het denken en doen van dwalende en ongehoorzame gelovigen. Soms gebeurt dat van lieverlee. Terwijl ze zitten te peinzen of naar Gods Woord luisteren, wordt er een vuurtje aangestoken dat langzaam groter wordt tot het een onbedwingbare vlammenzee is. Zo ging het bijvoorbeeld bij de discipelen op weg naar Emmaüs. Soms staat de boel ineens in lichterlaaie, zoals bij Thomas het geval was. Binnen een mum van tijd waren al zijn twijfels verdwenen en duidelijk klonk de triomf van het geloof door in zijn uitroep 'Mijn Heere en mijn God!'

2. Het gewicht van de uitroep

Laten we nu duidelijk zien te krijgen wat het gewicht is van de uitroep van Thomas. Daarbij is het niet genoeg om alleen na te denken over het gewicht van de woorden zelf. We moeten toegang krijgen tot de emoties van de spreker en ze ons dus eigen maken en als het ware onze fakkel aansteken met zijn vlam.

Het was geen onvermengd gevoel of onvermengde emotie, zoals geloof of liefde of blijdschap, dat de discipel op dat moment in beweging bracht. Het was een vat vol emoties waarin verschillende gevoelens waren vermengd die elkaar versterkten. Laten we die samenstelling eens onder de loep nemen.

a. Overtuiging

De uitroep drukt de volste en meest verzekerde overtuiging uit. Thomas is niet langer ongelovig, maar gelovig. Hij is nu volledig overtuigd van wat hij in twijfel trok en niet geloofde. De overtuiging heeft postgevat; het bewijs is onomstotelijk en verpletterend. Er is geen schijn of schaduw van zijn twijfel meer over. 'Het is de Heere Zélf, en niemand anders. Dit is geen spook of geest, en ook word ik niet voor de gek gehouden of lijd ik aan waangedachten.' Daarvoor kon geen van zijn broeders Thomas ervan overtuigen dat zijn

Meester was opgestaan. En nu hadden geen miljoenen mensen hem ervan kunnen overtuigen dat Hij nog steeds in het graf lag.

Daarom, als de Geest van Christus het menselijk verstand verlicht om de Schriften te begrijpen, gaan ogen open voor het bewijs daarin. Daaruit komt dan een heldere, krachtige en standvastige overtuiging voort van de waarheid en de zekerheden die daarin liggen opgesloten. Zij die eerst niet geloofden, of twijfelden, roepen het uit: 'Nu geloven we het! We geloven het en weten het zeker.' Ze maken geen onnodige tegenwerpingen meer en zetten er geen vraagtekens meer bij. Ze stemmen in met en bevestigen wat God bekendmaakt. En ze zijn zo overtuigd van de waarheid dat ze hun hele bezit, voor tijd en eeuwigheid, daarop inzetten.

Hoewel hun kennis schaars en onvolkomen kan zijn, vergeleken bij die van anderen, is hun geloof sterk en vast, zoals van de martelares die zei: 'Ik kan voor Christus niet redetwisten, maar ik kan wel voor Hem sterven.' En die overtuiging voldoet de ziel het meest. Voor elk mens, maar zeker voor een christen die ooit de vrede van het geloof heeft ervaren, is ongeloof een staat van gebondenheid en verdrukking.

Onzekerheid is pijnlijk, maar in onzekerheid verkeren over iets waar ons geluk van afhangt is ondraaglijk. Zodra hij weer de verzekering heeft, voelt het voor de gelovige alsof er een molensteen van zijn hart is gehaald. Hij kan weer vrij ademen en spreekt vol moed: 'Ik heb geloofd, daarom sprak ik. Ik ben zeer bedrukt geweest' (Ps. 116:10). 'Wij, die geloofd hebben, gaan in de rust' (Hebr. 4:3).

b. Schaamte en berouw

Daarnaast blijkt uit de uitroep oprechte schaamte en diep berouw. Thomas was ervan overtuigd dat hij 'ongelovig' was geweest. Dat was in zijn oog niet zomaar iets onbetekenends of iets dat hem niet kwalijk genomen kon worden. De woorden en tekenen waardoor hij begreep dat zijn Meester echt was opgestaan en daar aanwezig was, voelden als een scherpe vermaning.

'Dwaas die ik was, en zo traag van hart om het te geloven! Hoeveel bewijs had ik van Zijn macht, Zijn goddelijkheid?! Heeft Hij mijn ongeloof niet al bestraft bij het graf van Lazarus? Als ik heb gezien hoe Hij anderen uit de dood liet opstaan, waarom leek het mij dan onmogelijk dat Hij Zélf zou opstaan? Ik heb het Hem toch horen zeggen: "De Zoon des mensen moet ... gedood en ten derden dage opgewekt worden" (Luk. 9:22)? "Ik heb macht mijn leven af te leggen, en heb macht het weer te nemen" (Joh. 10:18). Ik heb gezondigd, omdat ik me niet bewust was van de Schriften en ook niet van de kracht van God.'

Zulke geestelijke oefening was voor Christus aangenaam. Hij koesterde die en zorgde ervoor dat Thomas ertoe werd aangezet door hem zijn ongeloof te verwijten. Dat deed Hij in krasse, maar ook heilzame bewoordingen: 'Omdat gij Mij gezien hebt, Thomas, zo hebt gij geloofd: zalig zijn zij, die niet zullen gezien hebben, en nochtans zullen geloofd hebben' (Joh. 20:29).

Christelijke geloofsoefeningen hangen heel nauw samen met vroom verdriet. Zodra het geloofsoog wordt geopend en de blik zich vestigt op een doorstoken Verlosser, blinkt er een traan van berouw. De Geest wijst de wereld terecht om haar zonde, omdat ze niet in Christus gelooft. Als een gelovige niets had wat hij moest bekennen dan zijn ongeloof, zou dat al genoeg zijn om hem ontsteld het schaamrood op de kaken te jagen. Als u nog nooit schaamte en berouw hebt gekend vanwege uw vroegere ongeloof, hebt u reden te vrezen dat u nog nooit echt hebt geloofd. De welgezinde gelovige voelt in zijn verzet al het kleinste bewijs van de waarheid: dat hij niet alleen God voor leugenaar uitmaakt, maar de schuld doorschuift naar zijn medeschepselen. 'Ik zeide in mijn haasten: Alle mensen zijn leugenaars' (Ps. 116:11).

Hij voert ter verontschuldiging niet aan dat hij niet beter wist of verklaart ook niet met tegenzin dat hij niet geloofde. Hij is bereid te erkennen dat zijn onwetendheid, dwaling en ongeloof voortkwamen uit de verdorvenheid van zijn hart. Zijn hart brengt vooroordelen

tegen de waarheid voort of zorgt dat hij er onverschillig en ongevoelig voor is. Die onwetendheid, dwaling en het ongeloof waren ook vruchten van zijn trots, vooringenomenheid, aardsgezindheid, egoïsme en traagheid. Van zijn achteloosheid en weerstand ten opzichte van goddelijke zaken en zijn vijandschap tegen Gods aard, zoals die in de wet en het evangelie is geopenbaard.

Een genezen gelovige is onmiddellijk verbijsterd en verootmoedigd als hij terugziet op zijn slechte en ongerechtvaardigde gedrag. Zelfs als hij terugdenkt aan zijn twijfels, zijn verwarring, zijn domme fouten en haastige misverstaan van Gods Woord en werken. 'Toen was ik onvernuftig, en wist niets; ik was een groot beest bij U' (Ps. 73:22). 'Voorwaar, ik ben onvernuftiger dan iemand; en ik heb geen mensenverstand; En ik heb geen wijsheid geleerd, noch de wetenschap der heiligen gekend' (Spr. 30:2-3).

c. Zicht op de Persoon van Christus

In de derde plaats blijkt uit de uitroep een helder en uitgebreid zicht op de Persoon van Christus. Het is onjuist om te beweren, zoals sommigen dat wel hebben gedaan, dat de discipelen tijdens Zijn dienstwerk op aarde niet geloofden in Zijn godheid. Er is een overvloed aan bewijs van het tegendeel. 'En het Woord is vlees geworden, en heeft onder ons gewoond (en wij hebben Zijn heerlijkheid aanschouwd, een heerlijkheid als van de Eniggeborene van de Vader), vol van genade en waarheid' (Joh. 1:14). 'Hij heeft Zijn heerlijkheid geopenbaard; en Zijn discipelen geloofden in Hem' (Joh. 2:11).

Christus leerde hun dat Hij en de Vader één zijn en dat wie Hem gezien had, ook de Vader had gezien. En tegen de discipel van wie de uitroep uit onze tekst is, zei Hij: 'Indien gij Mij gekend hadt, zo zoudt gij ook Mijn Vader gekend hebben; en van nu aan kent gij Hem, en hebt Hem gezien' (Joh. 14:7). Petrus zei: 'Gij zijt de Christus, de Zoon van de levende God' (Matth. 16:16).

Hun kennis hiervan en ook van andere waarheden was toen echter nog niet zo volkomen en soms verduisterd. De grootsheid van

Zijn godheid was omsluierd door Zijn vernedering en lijden, waardoor het voor hen moeilijk was die met zekerheid en in het volste vertrouwen te bevatten. Maar Hij werd uitgeroepen als de machtige Zoon van God vanwege Zijn opstanding uit de doden. Hij verrees zoals de zon achter een donkere wolk vandaan komt, of meer een ontzagwekkende zonsverduistering. In Zijn eigen licht zagen ze duidelijk dat Hij het Woord was dat er in den beginne was, dat bij God was en dat Zelf God was (naar Joh. 1:1). Daarom erkende Thomas Hem niet alleen als Zijn Heere of Zijn Meester, maar als zijn goddelijke Meester: 'Mijn Heere en mijn God.'

Geloof is kennis en alle ware en zaligmakende kennis van Jezus Christus krijg je door het getuigenis van God te geloven. Maar het geloof kan groeien; zowel in kracht als in grootte. Niet alleen is er een diepe of sterke overtuiging van datgene wat eerst aarzelend werd geloofd, maar ook is er een vergrote blik op de zaken die het geloof betreft. Dat laatste wordt vaak geloofskennis genoemd en we worden ertoe opgeroepen die bij ons geloof te voegen. 'Ik weet, Wien ik geloofd heb' (2 Tim. 1:12). Naast de 'volle verzekerdheid des geloofs' (Hebr. 10:22) is er wat Paulus de 'volle verzekerdheid des verstands' noemt (Kol. 2:2).

Wanneer het geloof van een christen weer wordt hersteld en versterkt, gaat dat vaak samen met een vergroting van zijn kennis. De bewijzen zelf die nodig zijn om het vertrouwen in een vriend te herstellen nadat het was beschadigd, geven ons nieuwe en extra informatie over hem als persoon. We kennen hem dan beter dan eerst. Christus strekte Zijn handen uit en ontblootte voor de ogen van Zijn discipelen Zijn zijde. Zo wierp Hij een stroom van licht op Zijn eigen persoon voor het geopende verstand van Thomas. 'Wat is dit? Dit is niets anders dan een uiting van de genade, het diep neerbuigen en de goedheid van God! – mijn God!'

d. Hartelijke genegenheid

In de vierde plaats drukt de uitroep een hartelijke genegenheid uit. De manier waarop Hij Jezus aanspreekt, is vertederend en teer. Het

klinkt niet als in de vraag 'Ben ik het, Heere?' of zoals Thomas eerder sprak: 'Heere, wij weten niet, waar Gij heengaat; en hoe kunnen wij de weg weten?' (Joh. 14:5). Dat was als een afstandelijke, maar respectvolle aanspreekvorm voor een vreemde of een rondtrekkende persoon. Sommigen maken uit de woorden van Thomas na de dood van Lazarus en bij de afscheidsrede van onze Heere op dat hij wat ruig en somber van aard was. Ook denken ze dat hij snel geneigd was om zuur te spreken.

Zelf denk ik eerder dat hij van nature hartelijk en toegenegen was, en bovendien oprecht, hoewel ook enigszins wantrouwend en bevreesd. Deze discipel had Christus van harte lief, ook tijdens zijn somberste en koppigste stemming van ongelovigheid. Het lijkt misschien tegenstrijdig, maar als Hij minder van Jezus had gehouden, had hij niet zo sceptisch gestaan tegenover Zijn opstanding. Of hij had op zijn minst zijn gevoel daarbij niet met zulke scherpe woorden geuit.

Een bekend spreekwoord luidt 'De wens is de vader van de gedachte.' Maar een wens is één ding – een verlangen is iets anders. Voorwerpen van gewone goedgegelovigheid zijn vaak zaken die met onze lust te maken hebben en niet zozeer met ons hart. Wanneer we echter het voorwerp waarop onze liefde zo sterk gericht is en waar ons geluk nauw mee samenhangt kwijtraken, is het moeilijk om te geloven dat het er weer is. Toen Jakobs zonen terugkeerden en hem zeiden: 'Jozef leeft nog, ja, ook is hij regeerder in gans Egypteland! Toen bezweek zijn hart, want hij geloofde hen niet' (Gen. 45:26). Dat was voor hem te mooi om waar te zijn.

Thomas bevond zich in een gelijke toestand. 'Houd me nu niet voor de gek, mijn broeders. Vraag niet van me om het te geloven; ik zou mijn eigen ogen niet geloven, want ik zou bang zijn dat mijn eigen hart ze misleidde.' Hierin is iets te zien van het verschil tussen het ongeloof van niet-wedergeboren mensen en de vlagen van ongeloof waar oprechte gelovigen in vervallen. Dat eerste kan worden herleid tot een haten van de waarheid of een gevestigde

ongeïnteresseerdheid daartegenover. Die laatste stroken wel met een liefde voor de waarheid, die nog te ontdekken is door de twijfels en tegenwerpingen van een heilige heen. Dat is net als dat je de zon nog door de wolken heen kunt zien schijnen.

Tussen de verloochening van Petrus en het verraad van Judas van hun Meester zat een groot verschil. Datzelfde geldt voor de houding van Thomas toen hij de opstanding van Christus niet geloofde en de houding van de Joden die dat gebeuren weerspraken en er mee spotten. Dit zeg ik niet om ongeloof of alleen al twijfel van welke gelovige dan ook te rechtvaardigen. Nee, de onwetendheid en zwakheid daarvan zijn altijd verwerpelijk, en soms komt er ook nog een hoop trots en koppigheid bij kijken. 'Wees niet ongelovig, maar gelovig.'

Iemand kan liefde, oprechte liefde voelen tot Christus, naast zijn gedeeltelijke ongeloof en donkerheid en vrees. Die laatste gevoelens verzwakken echter vaak de werking van de liefde. De liefde is er, niet dankzij, maar ondanks die gevoelens. Het is er zoals er nog vuur kan zijn onder de as. Als die as wordt weggeblazen, komt het vuur tevoorschijn, het ontbrandt en laait weer op. Iets waar we niets vanaf weten of wat we betwijfelen, kan onze liefde niet opwekken. Wat we niet scherp waarnemen en onvolkomen geloven, zal de liefde slechts matig aanwakkeren.

Achter ons verdriet om overleden vrienden steekt veel egoïsme en door het verlies dat we ervaren, lijkt onze liefde voor hen groter dan die werkelijk is. Wanneer een verloren vriend echter weer terugkeert en we hem opnieuw in de armen nemen, worden ons egoïsme en verdriet verdrongen door een overvloedige, onbaatzuchtige liefde.

Iets in de gevoelens van Thomas leek op de liefde van de gelukzaligen in de hemelen. Dat alleen kan voldoen aan de beschrijving van de discipel die Jezus liefhad: 'Er is in de liefde geen vrees, maar de volmaakte liefde drijft de vrees buiten; want de vrees heeft pijn, en die vreest, is niet volmaakt in de liefde'(1 Joh. 4:18).

'Het geloof, door de liefde werkende' (Gal. 5:6). Als een gelovige geneest van zijn ongeloof, gebeurt dat door openbaringen van de Verlosser waaruit Zijn goedheid, trouw, geduld, vergevingsgezindheid, Zijn neerbuigen en tere medelijden blijken. Daardoor wordt het hart verbroken en is er naast liefde ook dankbaarheid. 'Mijn Heere en mijn God, wat heeft U veel gedaan en voor mij geleden sinds ons afscheid, ondankbaar en ongelovig als ik ben! Wat zijn dat voor wonden in Uw handen? Wee de handen die U verwondden in het huis van Uw vrienden – door mij! Dit is Uw lichaam, voor mij verbroken. Door Uw striemen ben ik genezen.' Thomas heeft veel liefgehad, omdat hem veel vergeven was (naar Luk. 7:47).

e. Oprechte vreugde

Uit de uitroep van Thomas blijkt in de vijfde plaats oprechte vreugde. 'De discipelen dan werden verblijd, toen zij de Heere zagen' (Joh. 20:20). Waardoor werd onze discipel verhinderd om hetzelfde te voelen en hun aangename gevoelens te delen? Door niets anders dan zijn ongeloof. Zij hadden alle reden tot vreugde toen ze Jezus terugzagen. Het verslag van Zijn opstanding was voor hen als een nieuw evangelie – een blijde boodschap van grote vreugde. Het leerstuk van Zijn sterven kreeg zo een heel andere gedaante! Waar ze voorheen niet aan moesten denken, betekende nu hun volkomen redding. Het was alles wat ze konden verlangen en waarin ze konden roemen. 'Maar het zij verre van mij, dat ik zou roemen, anders dan in het kruis van onze Heere Jezus Christus' (Gal. 6:14).

'De ergernis van het kruis is vernietigd' (naar Gal. 5:11) en is geworden tot iets aantrekkelijks. 'Hij is overgeleverd om onze zonden, en opgewekt om onze rechtvaardigmaking' (naar Rom. 4:25). Het peil tot waar onze vreugde reikt na wat voor ommekeer dan ook, staat in verhouding tot de diepte van onze eerdere smart en bedroefdheid. Zo bezien moet de vreugde van Thomas enorm zijn geweest, ten gevolge van zijn grote twijfels en de periode dat hij nog in spanning zat. Datgene waar het geloof door wordt versterkt, verblijdt het hart. 'Gelovende, verheugt [u zich] met een onuitsprekelijke en heerlijke vreugde' (1 Petr. 1:8).

Soms is er zoveel vreugde, dat die wat tot bedaren gebracht moet worden, omdat die botst met het geloof, zoals tegengestelde stromingen in een riviermond. Van blijdschap geloofden de discipelen het niet (Luk. 24:41). 'Jezus dan zeide weer tot hen: Vrede zij ulieden' (Joh. 20:21). Het was alsof Hij zei: 'Kalm maar, en luister naar de opdracht en de voorschriften die Ik jullie moet geven.'

f. Eer en aanbidding

In de zesde plaats is zijn uitroep een bewijs van eer en aanbidding. Dat zit al in de naam die de discipelen vaak voor Hem gebruikten, 'de Heere'. Het wordt echter nog wat stilliger uitgedrukt in de namen uit onze tekst: 'Mijn Heere en mijn God.' Van de vrouwen aan wie Jezus eerst is verschenen, wordt gezegd dat ze Zijn voeten grepen en Hem aanbaden (Matth. 28:9).

Er staat niet geschreven dat dit ook de houding was waarin Thomas zijn belijdenis aflegde, maar daarover bestaat eigenlijk geen twijfel. In ieder geval kon geen enkele lichaamshouding net zo sterk uiting geven aan de aanbidding als de uitroep die, zodra de schellen van het ongeloof van zijn ogen vielen, over zijn lippen kwam.

Een zondaar wordt niet gerechtvaardigd door een daad van onderwerping of trouw aan Christus als Koning. Door het geloof in Hem als Priester wordt hij gerechtvaardigd, maar als de eerste genadedaad geloven is, volgt daarop een daad van gehoorzaamheid en toewijding. Die kunnen beide met dezelfde woorden worden uitgedrukt. Dat zijn dan misschien wel de eerste woorden die een bekeerde zondaar of een genezen heilige over de lippen krijgt. 'Ik ben des Heeren' (Jes. 44:5). 'Och, Heere! zeker ik ben Uw knecht' (Ps. 116:16).

g. Toe-eigening

Ten slotte spreekt uit de uitroep van Thomas de toe-eigening. Dit aspect noem ik als laatste, omdat het nauw verweven is met alle gevoelens die we hebben behandeld en daar dwars doorheen loopt. Wat zou onze discipel eraan hebben gehad als hij zich had laten overtuigen van Jezus' opstanding, zonder dat hij Hem als zijn Verlosser

had gezien? Bedenk eens de schrik die Judas moest hebben ervaren, als hij nog in leven was en zijn oog viel op de tekenen van de spijkers en het litteken!

Door de relatie tussen Thomas en Christus werd zijn schaamte nog groter, net als bij Ezra: 'Mijn God, ik ben beschaamd en schaamrood, om mijn aangezicht tot U op te heffen, mijn God' (Ezra 9:6). Dit zette alles wat hij nieuw had ontdekt met betrekking tot de heerlijkheid van Christus extra luister bij: 'De uitnemendheid van de kennis van Christus Jezus, mijn Heere' (Fil. 3:8). Dat was tegelijk de grond en het bewijs van zijn liefde voor Christus. Hij had Hem lief omdat Hij zijn Heere was en hij noemde Hem zijn Heere omdat hij Hem liefhad.

Hier is een mijn van de liefde en een mijn van het geloof, waardoor zowel op zijn vreugde als op zijn aanbidding de nadruk wordt gelegd. 'Mijn ziel maakt groot de Heere; En mijn geest verheugt zich in God, mijn Zaligmaker' (Luk. 1:46, 47).

3. Conclusies

Er zijn veel conclusies die uit deze geschiedenis getrokken kunnen worden. Laten we ons tevreden stellen met de volgende drie.

a. De godheid van Christus

Zie in deze geschiedenis een bewijs van de godheid van Christus. De indirecte bewijzen van dit leerstuk die zo nu en dan in de Schrift naar voren komen, zijn behoorlijk overtuigend en toereikend. Van al die bewijzen is het bewijs in onze tekst bovendien behoorlijk treffend. Het is niets anders dan een zielige uitvlucht van de tegenstanders van dit leerstuk om te zeggen dat de taal in onze tekst puur voortkomt uit verrukking. Zij zeggen dat we het allemaal niet zo letterlijk moeten opvatten.

Christus Zelf was absoluut kalm en bedaard, maar in plaats van dat Hij het taalgebruik corrigeerde en matigde, heiligde Hij dat juist.

‘Omdat gij Mij gezien hebt, Thomas, zo hebt gij geloofd’ – en daar heb je goed aan gedaan, maar je was wel wat traag – ‘zalig zijn zij, die niet zullen gezien hebben, en nochtans zullen geloofd hebben’ (Joh. 20:29). Wat had hij geloofd? Precies dat wat Thomas had beleeden: dat Hij zijn Gód was.

b. Het goddelijk gezag van het evangelie

De geschiedenis bewijst ook het goddelijke gezag van het evangelie. De leer van de opstanding van Christus is de hoeksteen van ons geloof. Daarbij maakt het niet uit of je die leer beschouwt in relatie met de waarheid van het christendom of met ware en volkomen verzoening. ‘Indien Christus niet opgewekt is,’ zo zegt de apostel, ‘... zo worden wij ook bevonden valse getuigen Gods; want wij hebben van God getuigd, dat Hij Christus opgewekt heeft’ (1 Kor. 15:14,15).

Ja, dan zou Christus een misleider zijn of Zelf misleid zijn, want Hij maakte, als teken dat Hij de Messias was, bekend dat Hij op de derde dag weer zou opstaan. En evengoed geldt dat als Christus niet opgewekt is, ‘onze prediking ijdel [is], en ijdel is ook uw geloof’ (vs. 14). ‘Zo zijt gij nog in uw zonden’ (vs. 17).

In deze uiteenzettingen is de Schrift volledig en expliciet met de verklaringen van het bewijs waarop deze waarheid rust. Paulus geeft in 1 Korinthe 15:5-8 een samenvatting van de zichtbare en directe bewijzen. Er zijn echter bepaalde details beschreven in de evangeliën die de verklaring van de getuigen van de opstanding vaak met kracht bevestigen. Een voorbeeld daarvan is hun traagheid en weerstand om het feit te geloven. Daaruit blijkt dat de evangeliëschrijvers geen bedriegers waren. Ook bewijst het dat zij de aard niet hadden om zichzelf te laten bedriegen door te luisteren naar zinloze verslagen of een geest voor echt aan te zien.

Hiervan is het gebeuren met Thomas een treffend voorbeeld, naast andere voorbeelden in dit hoofdstuk. En in dit alles zien we de menigvuldige wijsheid van God, door het kwade ten beste te keren. Ook doet Hij de zwakheden en fouten van rechtvaardige mensen

teniet, om Zijn eigen heerlijkheid te tonen en het geloof van Zijn kinderen te versterken.

c. Waarde en nut van het geloof

Laten we ook de waarde en het nut van het geloof inzien. Dat is de drijvende kracht achter al het christelijk handelen. Het geloof zet de hele ziel in beweging naar Christus en God. Alle genegenheid ligt opgesloten of is onzichtbaar tot het moment dat het geloof wordt gewerkt of opleeft. Het geloof vergroot de kennis, verbreekt het hart tot godvruchtige smart, maakt het warm en tot liefde geneigd. Ook verheft het geloof het hart tot vreugde en aanbidding. ‘Zonder geloof is het onmogelijk Gode te behagen’ (Hebr. 11:6), heil te ontvangen uit het werk van Christus, inzettingen te vieren of zich op een goede manier van welke godsdienstplicht dan ook te ontheffen.

Voor ongelovige discipelen is elke molshoop al een berg. Alle dingen zijn mogelijk en gemakkelijk voor hem die gelooft. Wat is geloof kostbaar! Er zijn mensen die menen dat we daar in onze preken te veel bij stilstaan. Wanneer we ons dan beroepen op de Schrift als leidraad, hebben ze de neiging om dezelfde beschuldiging te schrijven aan het adres van de evangelisten en apostelen. Ze bedenken niet dat het geloof het oog van de ziel is dat alle heerlijkheden van de geestelijke wereld in zich opneemt en iets uitwerkt in de gedachten.

Spreek met een blindgeboren persoon over de verrukking die je ervaart door naar een prachtig landschap te kijken. Hij kan zich er geen voorstelling van maken dat een eenvoudige beweging van die oogballen, wat hem nog nooit enig aangenaam gevoel heeft bezorgd, zo’n uitwerking kan hebben. Wanneer zijn ogen echter geopend worden, zal het vanbuiten en vanbinnen een en al licht zijn. Thomas gelooft en herkent God zijn Zaligmaker en verheugt zich in Hem met onuitsprekelijke vreugde en vol heerlijkheid.

d. Vermaning

Uit deze geschiedenis spreekt ook een vermaning. Wij verbazen ons over het ongeloof van deze discipel en als we lezen over hoe hij zich

opstelde, voelen we ons boos. We krijgen een kleur van verontwaardiging over zijn ongelovige belijdenis. Dan denken we algauw dat onze Heere voor niets zo laag afdaalde door in te gaan op de arrogante eis van het ongelooft. Maar zijn wij beter dan hij? Horen wij bij diegenen die zalig zijn, omdat ze niet hebben gezien en toch geloofd?

Hebben we niet alle redenen om ons voor onszelf te schamen als we bedenken hoe traag van hart om te geloven wijzelf zijn geweest? Zijn wijzelf al wel bereid om in te stemmen met de gelovige uitroep van de genezen discipel? Zijn wij daartoe bereid nu onze Heere in de inzet van het avondmaal ons geloof van bewijzen voorziet op eenzelfde manier als bij Thomas? Hij zegt ook tot ons: 'Zie Mijn handen en Mijn zijde – de herkenningstekens van Mijn dood en de bewijzen van Mijn opstanding – en wees niet ongelovig, maar gelovig.' Zijn wij dan bereid om het met Zijn discipel mee te zeggen: 'Mijn Heere en mijn God'?

Slot

Broeders en zusters, laten we tot slot zien waar de kracht van de inzetten op berust. Dat is de aanwezigheid van Christus en de manier waarop Hij Zichzelf daarin openbaart. De discipelen konden op geen enkele manier de kwade geest van ongelooft bij hun broeder uitwerpen. Pas toen Christus aanwezig was in de samenkomst, om te spreken en het teken te laten zien, kwam er genezing. O, ga hier toch niet lichtzinnig mee om! We hebben Zijn eigen belofte om op te pleiten: 'Ziet, Ik ben met u al de dagen' (Matth. 28:20)! Als ons ongelooft vandaag wordt genezen, onze benauwde twijfels verdreven, onze donkerheid verdwijnt, ons hart wordt vergroot en onze mond geopend om de belijdenis van Thomas uit te spreken, dan is dat een bewijs dat Christus aanwezig is geweest. Dan levert dat voldoende bewijs dat Zijn inzetten ons tot heil zijn en biedt het stof om in de toekomst verheugd tegen onszelf te zeggen: 'O mijn ziel! gij hebt tot de Heere gezegd: Gij zijt mijn Heere en mijn God' (naar Ps. 16:2).²

² In de King James staat hier 'Thou art my Lord', terwijl in de Statenvertaling gekozen is voor 'Gij zijt de Heere'. Wel staat er in de kanttekening bij dit vers dat 'mijn Heere' ook een mogelijkheid is.

